

טלטלה בצי האמריקני - האם חיל הים של ישראל בעקבותיו?

בעקבות הפיגוע במשחתת "קול" בשנת 2000 החליט הצי האמריקני לשים דגש על בניית ספינות קטנות שיתאימו במיוחד ללחימה במי החופים. לישראל יש הזדמנות להשתלב בפרויקט הזה, שיכול להזניק קדימה את חיל הים שלה

אל"ם שלמה כהן

קריירה מצליחה ב"ג'נרל דיינמיקס". כיום אינגלנד הוא סגנו של שר ההגנה רמספלד. אינגלנד וקלרק, שעבדו בתיאום מלא ומתוך פרגון הדדי שנחשב יוצא דופן בפנטגון, הביאו את התפיסה המקובלת כיום בתחום של כלי הטיס לתחום של כלי השיט. על-פי התפיסה הזאת אין צורך לבנות כלי הכולל את כל היכולות לכל המשימות, אלא יש לבנות פלטפורמה שתהיה מסוגלת לשנות תצורה מבצעית בזמן קצר מאוד ללא צורך בהספנות ובשינויים. במילים אחרות: יש לבנות מערכת של מערכות.

התפיסה הזאת נבעה גם מכך שעלות בניית הכלים השמרניים, דוגמת המשחתות, הסיירות, הצוללות, נושאות המטוסים והאוניות האחרות, הרקיעו שחקים ללא כל פרופורציה לעלויות המחירים שהיו בשוק האמריקני ב-30 השנים האחרונות. כתוצאה מכך הידרדרה כמות כלי השיט בצי למספר הנמוך ביותר בתולדות ארה"ב והיא עומדת היום על פחות מ-280 כלי שיט, בעוד שהמטרה רק לפני שני עשורים הייתה שהצי יכלול 600 כלי שיט.

לצי, לסנאט ולקונגרס ברור כעת שבעלויות הבנייה של היום במספנות הגדולות במיסיסיפי, במיין ובווירג'יניה אין שום סיכוי בעשור הנוכחי להביא את

(אוקטובר 2000, 17 הרוגים וכ-40 פצועים) והפגיעה באושיות האמריקנים ב-11 בספטמבר 2001 הביאו את מפקד הצי להבנה שיש לבנות צי שיתמודד נגד אויב אסימטרי - אויב הנמצא בקרבת החופים (ה"ליטורל" או בלשונו "המים החומים", שהם הניגוד של "המים הכחולים", המסמלים את מרחבי

**בגלל העלויות
האסטרטגיות של כלי
השיט המסורתיים בצי
ירד מספרם בצי
האמריקני לשפל חסר
תקדים והוא עומד היום
על פחות מ-280 כלי שיט**

האוקיינוסים ושהיו זירת ההתגוששות בין שתי מעצמות העל בעת המלחמה הקרה). מדובר באויב גמיש שמיקומו אינו ידוע ושאינו בהכרח מדינה ריבונית. הממונה על אדמירל קלרק באותה העת היה גורדון אינגלנד, שר הימייה. לתפקיד הזה מינה אותו שר ההגנה, דונלד רמספלד, לאחר ששיכנע אותו לנטוש

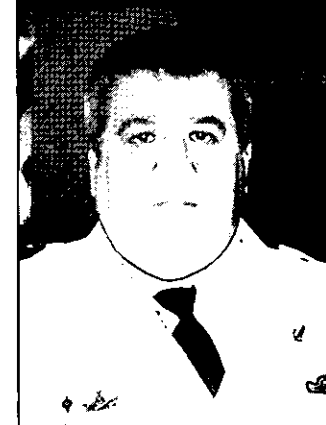

טכנולוגיה בארץ ובעולם

בשנת 2005 ניתן לראות אבן דרך משמעותית בתהליך ההשתנות של הצי האמריקני. מפקדו לשעבר של הצי, אדמירל ורנון קלרק, שסיים את תפקידו ביולי 2005, נחשב לאחד המפקדים הכריזמטיים ביותר בצבא ארה"ב של השנים האחרונות ומהמשיפיעים והמעצבים בקרב מפקדי הצי בעשורים האחרונים. הוא מציין בסיפוק שני דברים: היותו שותף לשיא של אדמירל ארלי בורק - קדנציה באורך של חמש שנים, שהיא הארוכה ביותר בתולדות הצי האמריקני - והעובדה שבמספנה בינונית, שלא נסמכת על שולחנם של סנאטורים רבי עוצמה והשפעה, הונחה ב-2 ביוני השדרית לספינת החופים (LCS - Littoral Combat Ship) הראשונה, שזכתה לשם הסמלי USS Freedom. הנחת השדרית לספינה בת 2,700 טונות לא הייתה נחשבת לאירוע יוצא דופן, אילולא היה הדבר כרוך בשינוי תפיסה עמוק ביותר של הצי - שינוי הקרוב לזה שהתחולל בצי לאחר מלחמת העולם השנייה.

הפגיעה במשחתת האמריקנית USS Cole

בתפקידו האחרון -
נספח ימי בושינגטון

הפגיעה במשחתת "קול" (USS Cole)

הפגיעה במשחתת האמריקנית USS Cole באמצעות ספינת תופת (אוקטובר 2000, 17 הרוגים וכ-40 פצועים) והפגיעה באושיות האמריקנים ב-11 בספטמבר הביאו את מפקד הצי להבנה שיש לבנות צי שיתמודד נגד אויב אסימטרי - אויב הנמצא בקרבת החופים

הצי לגודלו הרצוי: 350 כלי שיט. המגמה לעבור לבניית כלי שיט קטנים יותר מאלה של היום, שיהיו בדחי דומה לזה של המשחתות במלחמת העולם השנייה (3,000 טון), ושיעלו כ-220 מיליון דולר לכלי (כולל מערכת להגנה עצמית), תאפשר למפקדי הצי להביאו לגודל הרצוי.

כאשר פרש אדמירל ורנון קלרק מהפיקוד על הצי והעבירו לאדמירל מייק מולן (ביולי 2005), סברו מומחי צי רבים שהיורש יבטל את התוכנית ההרפתקנית של קודמו וישוב לבנות משחתות גדולות ויגביר את קצב פיתוחה של האונייה המגלומנית DDX.

בפועל נשאר מייק מולן נאמן לתפיסת קודמו בתפקיד, בעיקר מכיוון שהיה סגנו בעת שהתקבלה ההחלטה על הכיוון החדש ומכיוון שהיה שותף פעיל - יחד עם קבוצה קטנה של קצינים - בעיצוב הצי לתקופת הלחימה האסימטרית והכניסה למי החופים. הספינה הראשונה על-פי הקונספט החדשני - USS Freedom מתוצרת חברת "לוקהיד מרטין" - אמורה להימסר לצי האמריקני בדצמבר 2006. כעת היא נמצאת בשלבי בנייה מתקדמים מאוד.

המעבר לכלי שיט מהסוג הזה הוא אתגר משמעותי למפקד חיל הים האמריקני ולשר הימייה. סנאטורים רבי השפעה מהמדינות שבהן נמצאות המספנות האמריקניות הגדולות - טרנט לוט וטד קוקראן ממיסיסיפי, ג'ון ורנר מווירג'יניה, אולימפיה סנואו וסוזאן קולינס ממין - מתנגדים לתוכניות הצי ועושים כל מאמץ כדי לסכלן. מסייעים להם אדמירלים בדימוס דוגמת ד"ר פיל דיור, הנשיא לשעבר של חברת "נורתופ גרומן" (שבונה, בין היתר, אוניות), המאמינים עדיין כי על ארצות-הברית לבנות צי לים הכחול.

מפקד הצי קבע כמעט לבדו את האפיון לכלי השיט המיועד למי החופים. ניהול הפרויקט היה לכל הדעות חריג ושונה מניהולו של כל פרויקט אחר בארה"ב: חלפו רק שלוש שנים מהרגע שבו הוצג הרעיון לראשונה - ביוני 2002 - ועד הרגע שבו נחתכו הפחים הראשונים במספנת מרינט מארין והונחה השדרית לספינה הראשונה.

התהליך כלל יציאה למכרז בין-לאומי. בתחילה נבחרו שש ההצעות הטובות ביותר, מתוכן נבחרו שלושת הדגמים המוצלחים ביותר, ובאפריל 2004 נבחרו שני הדגמים המובילים. אחד משני הדגמים האלה הוא של "ג'נרל דיינמיקס" הנשען על עיצוב אוסטרלי לגופים תלת-מרניים הנעים במהירות של יותר מ-50 קשר (יותר מ-90 קמ"ש). הדגם השני הוא

מפקד הצי קבע כמעט לבדו את האפיון לכלי השיט המיועד למי החופים

של קונצרן "לוקהיד מרטין". מדובר בדגם שמבוסס על העיצוב של הספינות האזרחיות המהירות מדגם "יופיטר" שאותן מייצרת חברת "פינקנטיירי" האיטלקית. הצי תיקצב בניית ארבע ספינות חדישות מהדור החדש (המכונה Flight 0), וכעת נמצאים בבנייה ארבעה דגמי אב טיפוס לסדרת ה-Flight 0 - שתי ספינות של "ג'נרל דיינמיקס" ושתי

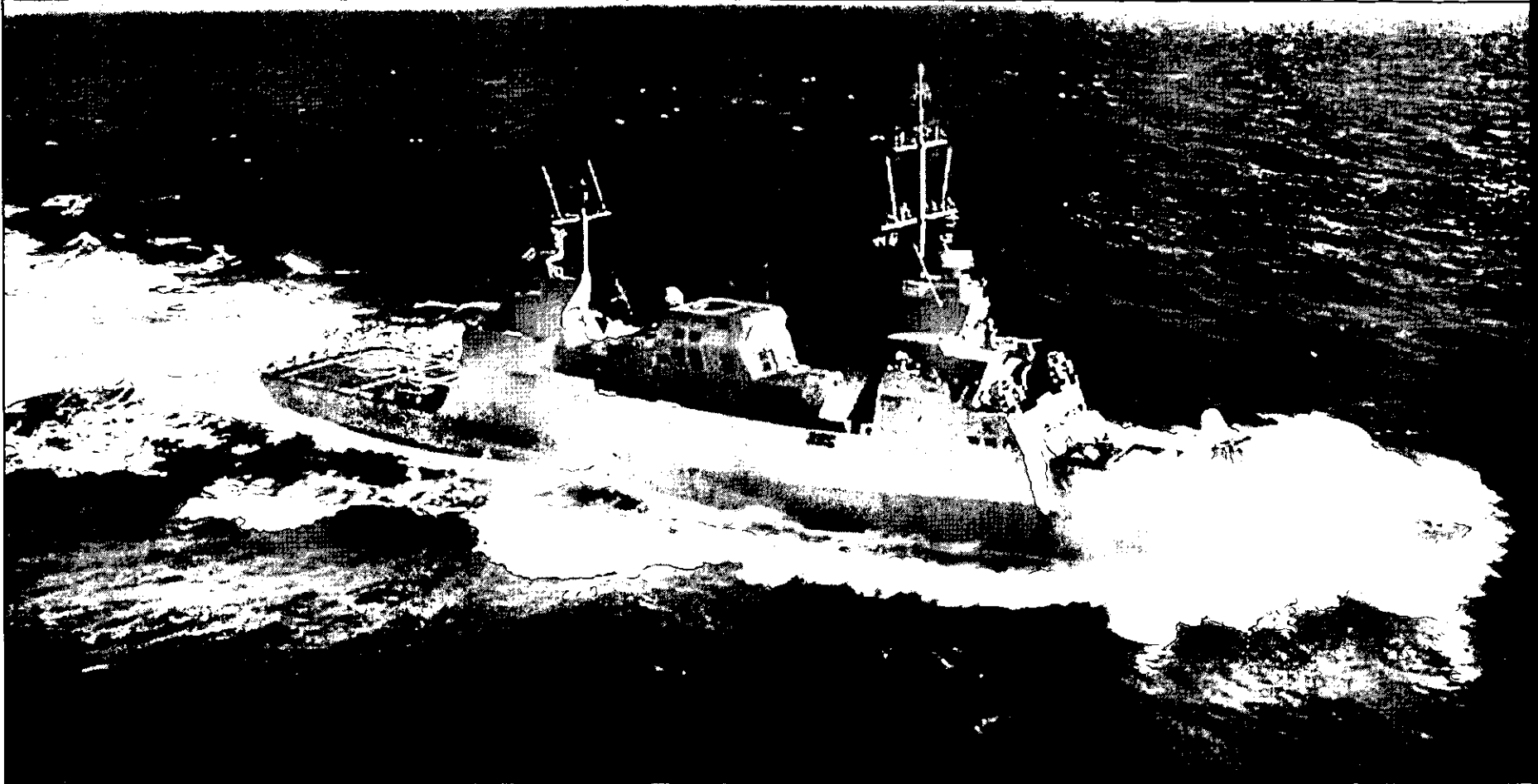
ספינות של "לוקהיד מרטין". ב-2 ביוני 2005 הניחה "לוקהיד מרטין" את השדרית של האב טיפוס הראשון, ואילו "ג'נרל דיינמיקס" הניחה את השדרית לאב טיפוס הראשון שלה ב-18 בינואר 2006.

חיל הים של ישראל מתעניין בשלב הזה בספינה שבונה "לוקהיד מרטין" (הקבלנית הראשית של הפרויקט הזה) יחד עם חברת "גיבס" (חברת ההנדסה שתיכננה את כלי השיט) ועם שתי מספנות בינוניות - בולינג'ר מלואיזיאנה ומרינט מרין מוויסקונסין. מדובר בספינה שמבנה הדחי שלה הוא מסורתי.

ראוי לציין שהצי שומר לעצמו את הזכות להוציא מכרז נוסף לפיתוח דור ב' של הספינות האלה (הנקרא Flight 1), אם ישתכנע שהושגה פריצת דרך טכנולוגית בתחום של בניית כלי שיט - מה שלא נראה סביר בטווח הזמן הקרוב.

ב-25 במאי 2005 הודיע תת שר הימייה, ג'ון יאנג, כי בכוונת הצי לתקצב יותר מאשר בניית ארבע ספינות מדגם Flight 0.

נוסף על מהירותם הרבה - כאמור יותר מ-50 קשר, דהיינו יותר מ-90 קמ"ש

זה יותר מארבעה עשורים שחיל הים של ישראל פועל בצורת המכללים, מה שמאפשר לאותה פלטפורמה לבצע מגוון רחב של משימות: מודיעין, תובלת לוחמה זעירה, משימות שטח ועוד

תקציבים לדגם החדש מסתייע הצי בדוגמה של חיל הים הישראלי - מה שפותח פתח להשתלבותה של ישראל בפרויקט הזה. זוהי הזדמנות לא רק לחיל הים של ישראל, אלא גם לתעשיות

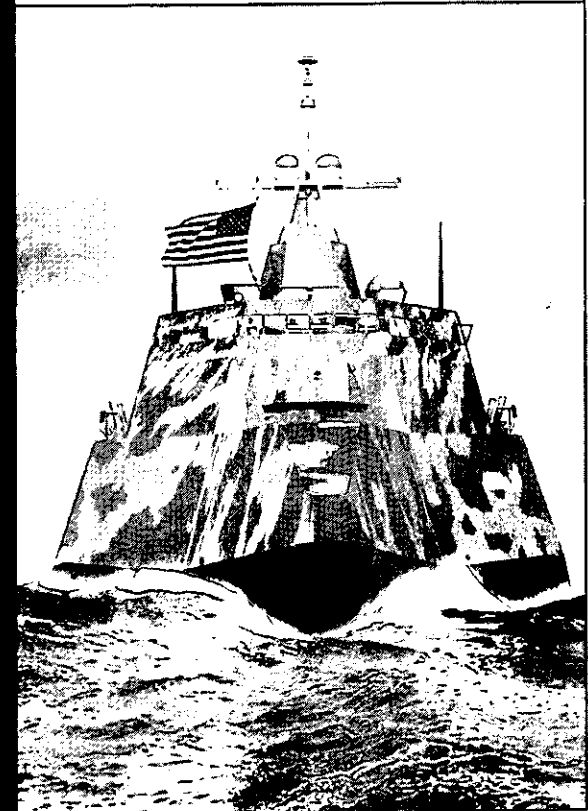
לאופי המשימות שיוטלו עליהם. בשלב הראשון בונה הצי מכלולים ללחימה בצוללות דיזל, במיקושימי ובנחילי סירות נפץ שעליהן מחבלים מתאבדים. את ההגנה האווירית ואת הגנת השטח יספקו לכלים החדשים ספינות אחרות שיצורפו לכל כוח משימה. הכוונה היא שהמכללים המשתנים יותאמו לשירות על כלים בלתי מאוישים - באוויר, על הים ומתחת לים. בעידן שבו כלי השיט הצבאי הזול ביותר בצי עולה יותר ממיליארד דולר, עלות הכלים החדשים והמהירים (כאמור, כחמישית ממיליארד דולר) היא בגדר מהפכה של ממש.

כאמור, חיל הים של ישראל מפגין עניין רב בכלים החדשים ובתפיסה העומדת מאחוריהם, וזה מחמיא לראשי הצי האמריקני, שכן הם רואים בצי הישראלי מומחה ללחימה במי החופים ולפעולה בשיטת המכללים. זה יותר מארבעה עשורים שחיל הים של ישראל פועל בצורת המכללים, מה שמאפשר לאותה פלטפורמה לבצע מגוון רחב של משימות: מודיעין, תובלת לוחמה זעירה, משימות שטח ועוד.

כדי לשכנע את בית הנבחרים לאשר

- ביכולתם של הכלים החדשים לחצות אוקיינוסים ולהגיע כמעט לכל מקום מכל מקום בלי להזדקק לתדלוק בדרך. הכלים האלה יהיו למעשה משאיות ימיות שיוכלו לשאת עליהם מכלולים שונים בהתאם

הדגם החדש של ספינת החופים מתוצרת "ג'נרל דיינמיקס"

חיל הים של ישראל מפגין עניין רב בכלים החדשים ובתפיסה העומדת מאחוריהם, וזה מחמיא לראשי הצי האמריקני, שכן הם רואים בצי הישראלי מומחה ללחימה במי החופים ולפעולה בשיטת המכללים

הביטחוניות שלה, שנחשבות לפורצות דרך ולבעלות יתרון יחסי בייצור מערכות בלתי מאוישות למי החופים.

מעולם לא בנה הצי האמריקני כלים בגדלים ההולמים את הצרכים של מדינת

ישראל, והנה, לראשונה, בונה הצי האמריקני כלים בגודל שמתאים ליכולות ולצרכים של הצי הישראלי. ייצור סדרתי של יותר מ-60 כלים לצי האמריקני יוכל לאפשר לישראל להשתלב בפרויקט כבר מתחילתו ולהצטייד בכלים האלה לפי אותו מודל שמפעיל חיל האוויר ברכישותיו מארצות-הברית. הכוונה היא למודל שלפיו רוכשת ישראל את הפלטפורמה האמריקנית מקו הייצור ההמוני והסדרתי, אך מתקינה בה מערכות נשק בהתאם לתורת הלחימה שלה, לזירה ולאיומים. בניית הפלטפורמה יחד עם האמריקנים ומאוחר יותר ציודה במערכות נשק הן מפיתוח ישראלי והן

כדי לשכנע את בית הנבחרים לאשר תקציבים לדגם החדש מסתייע הצי בדוגמה של חיל הים הישראלי - מה שפותח ישראל בפרויקט הזה

מהמדף האמריקני - מערכות נשק המתאימות לצרכים של ישראל - הם המתכון המבטיח ביותר במצב הנוכחי.

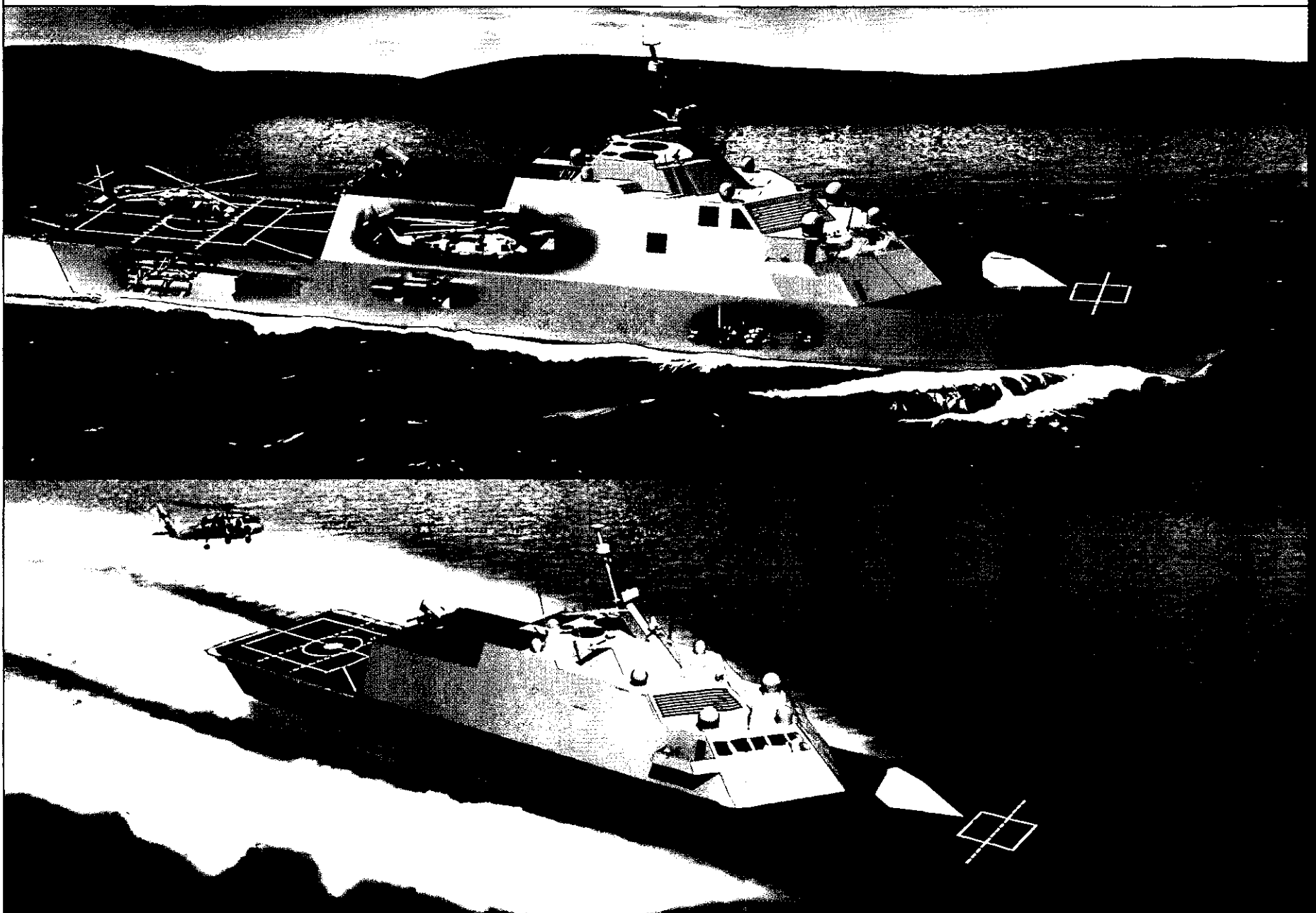
ככל הנראה יאפשר פרויקט כזה לישראל לקבל סיוע מוגדל - לא רק מהממשל אלא גם מהצי האמריקני - באמצעות קביעת הסדרי תשלומים מכל סוג אפשרי. לסיכום: לראשונה מאז הקמת המדינה יש לישראל הזדמנות לבנות את כוחה הימי יחד עם הצי הגדול והחשוב ביותר בעולם במחירים סבירים ובקצב הנחוץ לה. יש לקוות שההזדמנות הזאת לא תוחמץ.

הערות

1. גוף תלת-מרני הוא גוף המורכב משלושה גופי דחי המחברים ביניהם מעל קו המים.

הדגם החדש של ספינת החופים מתוצרת "לוקהיד מרטין"

בעידן שבו כלי השיט הצבאי הזול ביותר בצי עולה יותר ממיליארד דולר, עלות הכלים החדשים והמהירים (כחמישית ממיליארד דולר) היא בגדר מהפכה של ממש

בין שתי המלחמות

(1967-1973)

חיים נדל

מלחמה ללא אות

משה (ציקו) תמיר

ספרים חדשים מ"בית מערכות"

ISSN 0464-2147